

Г.А. Синицина, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

За останні десятиліття в Україні сформована основа компетентнісної освіти, яка стосується: сутності компетентнісної професійної освіти; соціальної обумовленості переходу на її стандарти; закономірностей та принципів її формування; розробки моделей та професіограм компетентного фахівця; інноваційних форм, методів, технологій навчання; системи комплексної діагностики рівня сформованості компетенцій (ключових, педагогічних). Здійснення компетентнісноорієнтованого підходу в системі вищої педагогічної освіти зумовлює перегляд змісту технологій навчання відповідно до вимог суспільства, європейських стандартів, збереження досвіду підготовки педагогічних працівників на сучасному етапі. Суперечливість проблеми вибору інноваційних технологій навчання викликана тим, що сьогодні суспільство вже остаточно вичерпало потенціал свого розвитку в межах техногенної культури і дедалі більше усвідомлює, що суто технологічного розв'язання проблем не існує. Необхідність розробки парадигми існування, яка ґрунтується на нових знаннях і загальних принципах мислення в умовах переходу до нової (інформаційної) стадії розвитку суспільства обумовлює актуальність теми дослідження.

Імітаційні технології навчання є одним з багатьох інструментів реалізації компетентнісного підходу до формування змісту освіти, які здебільшого називають технологіями «активного навчання». На наш погляд, ця назва не відбиває їх специфіки, тому що досягнення активності студентів є метою будь-якої технології. Специфіка ж імітаційних технологій полягає у моделюванні в навчальному процесі взаємин і умов реального життя. Організація в процесі навчання студентів життєдіяльності, адекватної реальному професійному життю, робить їх не пасивними об'єктами навчального процесу, а суб'єктами, насамперед, своєї діяльності й взагалі свого життя. Орієнтація студентів у процесі такого навчання в реаліях професійної, суспільної, наукової, культурної «життєвої» складової дає їм змогу бачити перспективи свого життєвого шляху, планувати й свідомо розвивати свої здібності. За допомогою імітаційних технологій навчання можлива компенсація недоліків традиційного навчання, для

якого, перш за все, властивим є пасивний характер засвоєння знань більшістю студентів, адже педагог виконує роль передавача інформації. Це веде до формального засвоєння знань і не дає розвиваючого результату. Крім того, засвоєння готових істин і розпоряджень формує тип особистості, яка звикає підкорятися, а не тип вільної особистості, яка усвідомлює відповідальність за свій вибір, свої дії. Другою особливістю традиційного навчання є переважно вербальний характер. На наш погляд, воно ефективне лише для тих студентів, у яких розвинуто абстрактне мислення. Студенти з наочно-образним і наочно-дієвим мисленням відчують великі труднощі в навчанні. До того ж вербальний характер навчання недостатньо розвиває емоційну сферу, почуття студентів. Але ж загальновідомо, що інформація, яка не зачепила почуттів, не стає переконанням, не проявляється ні в поведінці, ні в професійній діяльності. Третя особливість традиційного навчання – масовість. Викладач працює з усіма студентами (з масою) і з кожним, але при цьому рідко використовується колектив (гуманне співтовариство) як засіб розвитку особистості. Однак, справжній цілісний розвиток індивідуальності можливий лише у спільності людей – колективі. Його гуманність і організованість забезпечує кращі умови для розвитку кожної особистості. Завдяки імітаційним технологіям навчання вдається уникнути вказаних недоліків традиційного навчання. Це забезпечують такі особливості імітаційних технологій навчання як навчання в діяльності (замість вербального навчання), організація колективної діяльності мислення та використання групи як засобу розвитку індивідуальності. Спеціально організована навчальна діяльність розвиває у студентів вміння спілкуватися, мислити, розуміти явища, здатність до рефлексії й практичної дії. За допомогою рефлексії знання краще узагальнюються, закріплюються в схемах і знакових формах, переходять із зовнішнього плану у внутрішній план дії студентів. Використання групи (колектив є вищою формою розвитку групи) як засобу розвитку студента вимагає від викладача знання законів колективної діяльності, механізмів формування групи (команди), принципів вияву лідерів, траєкторій життєдіяльності референтних груп, наукових основ гармонізації групових й індивідуальних інтересів тощо.

Застосування імітаційних технологій навчання в навчальному процесі сприятиме формуванню у студентів ціннісних орієнтацій, взаємин, культури спілкування, культури мислення, методів діяльності (планування, прогноз, аналіз, рефлексія).